

Sammanfattning

- Stigande inflation och räntor fortsätter att försvaga hushållens köpkraft. Inflationen var 7,2 procent i maj 2022, vilket var den högsta nivån sedan 1991. Detta i kombination med det osäkra omvärldsläget, störningar i internationella handelsflöden och viss kronförsvagning utgör växande orosmoln för handeln.
- Inom detaljhandeln ses nu också allt tydligare tecken på att hushållens efterfrågan skiftar bort från det som var gynnade handelsbranscher under pandemin till andra sektorer där man inte kunde konsumera som vanligt under pandemin.
- Handelsbarometern visar att handlarnas framtidstro fortsätter att sjunka. Det är främst inom partihandeln och e-handeln som framtidstron minskar.
- Inledningen av 2022 har trots detta varit relativt god för handels del, tack vare en fortsatt återhämtningseffekt efter pandemin som vi bedömer kan hålla i sig under sommaren. Till hösten blir det dock tuffare i takt med att effekterna av höjda boräntor, vid sidan av en fortsatt hög inflation, hunnit slå igenom i större utsträckning i hushållens ekonomi.

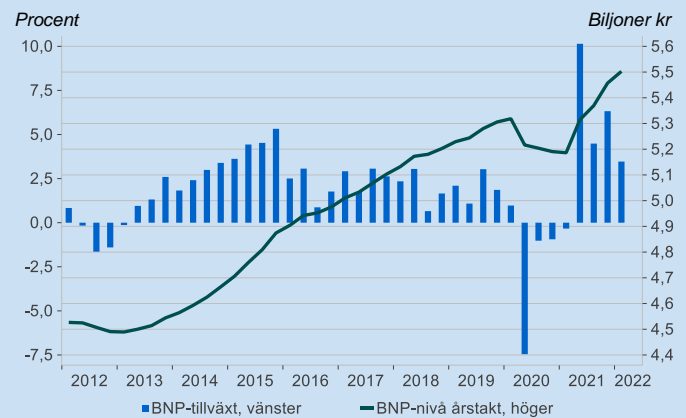
Första kvartalet och framåtblick för helåret 2022

- Svensk BNP steg med 3,5 procent (fasta priser) under första kvartalet 2022, jämfört med samma kvartal 2021.
- *Detaljhandeln*s omsättning ökade med 4,5 procent i löpande priser under första kvartalet 2022. För 2022 bedömer vi att tillväxten i fasta priser stannar på 0,7 procent och i löpande priser på 5,7 procent.
- *Sällanköpsvaruhandeln* väntas växa med 0,5 procent i fasta priser och 4,0 procent i löpande priser.
- *Dagligvaruhandeln* väntas växa med 1,0 procent i fasta priser och 8,0 procent i löpande priser.
- *Partihandeln*s omsättning växte med nästan 17 procent första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021, nästan uteslutande drivet av prishöjningar. För 2022 bedömer vi en utveckling på 1,5 procent i fasta priser och 11,5 procent i löpande priser.
- *E-handeln*s omsättning inom Sverige var 13 procent lägre under första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021. Det kommer bli tufft för e-handeln att matcha både 2021 och 2020 års försäljningsnivåer.
- Antalet arbetade timmar inom handeln fortsatte upp, men varsel om uppsägning och konkurser har börjat stiga från låga nivåer. För 2022 väntas antalet timmar öka med 1,1 procent.

Hyfsad BNP-tillväxt första kvartalet...

Första kvartalet 2022 steg svensk BNP med 3,5 procent (fasta priser) jämfört med samma kvartal 2021. Jämförelsekvartalet är dock svagt, vilket delvis förklarar uppgången. Hushållens totala konsumtionsutgifter ökade i fasta priser med 6 procent. Detaljhandeln växte med 4,5 procent, så även detta kvartal var det andra sektorer som ledde uppgången av hushållens konsumtionsutgifter. Hotell- och restaurangtjänster och konsumtion utomlands bidrog mest till uppgången jämfört med första kvartalet 2021. Nettoexporten bidrog negativt till BNP, medan de offentliga konsumtionsutgifterna och bruttoinvesteringarna steg med 0,3 respektive 1,5 procent jämfört med samma kvartal 2021.

Svensk BNP-utveckling per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år (procent, vänster axel) samt BNP-nivå (årstakt, höger axel). Fasta priser.

Källa: SCB. Ej kalenderkorrigerat.

...men BNP-prognoserna för helåret sänkta

Hushållens disponibla inkomster steg med 6,3 procent första kvartalet jämfört med samma kvartal 2021, delvis på grund av svagt jämförelsetal. Flera prognosmakare har dock reviderat ner BNP-prognosen för i år och nästa år. Framför allt ser andra halvan av 2022 ut att få en sämre utveckling, som sedan ytterligare försämras under 2023. I genomsnitt spås en BNP-tillväxt på runt 2,5 procent i år och 1,5 procent nästa år. Hushållens konsumtionsutgifter spås i genomsnitt växa med 2,9 procent i år i fasta priser, och 1,3 procent 2023. Prognoserna för inflationen är uppreviderade för 2022, men de flesta bedömer att inflationen klingar av under 2023.

Prognosjämförelse, BNP och hushållens konsumtion. Procentuell förändring, fasta priser.

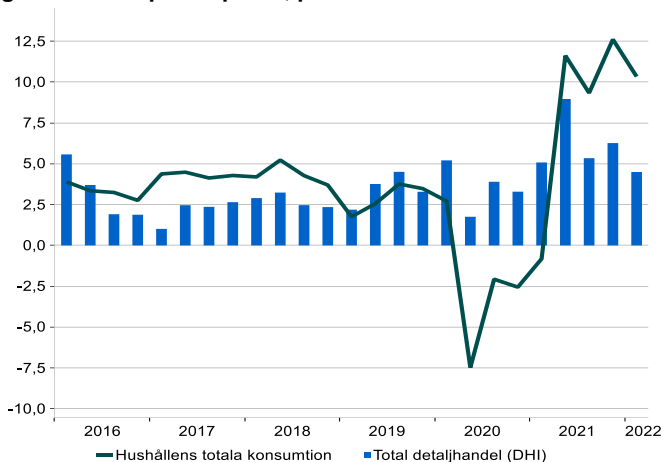
Prognosinstitut	BNP		KPIF		Hushållens konsumtion	
	2022	2023	2022	2023	2022	2023
Riksgälden (maj)	2,2	1,8	5,5	2,8	2,8	1,5
Handelsbanken (maj)*	2,4	0,8	6,2	3,6	2,5	0,9
Europeiska Unionen	2,3	1,4	-	-	3,2	1,5
Nordea (maj)	3,0	0,8	5,8	2,5	3,1	0,3
SEB (maj)	1,8	1,8	5,9	3,0	1,6	1,0
Svenskt Näringsliv (maj)	2,5	1,5	5,5	2,6	3,0	1,3
SKR (maj)	3,0	2,2	5,3	2,5	4,1	2,3

Källa: Konjunkturinstitutets sammanställning 24 maj 2022. *Kalenderkorrigerade prognoser för hushållens konsumtion.

Hushållens totala konsumtion växte dubbelt så fort som detaljhandeln

Hushållens *totala* konsumtion växte med 10,3 procent i löpande priser första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021. Detaljhandeln växte med 4,5 procent enligt detaljhandelsindex (DHI). Tillväxttakten i hushållens totala konsumtion var därmed, i likhet med föregående kvartal, dubbelt så hög som detaljhandelstillväxten. En del av den starka tillväxttakten i hushållens totala konsumtion förklaras fortfarande av svaga jämförelsetal jämfört med föregående år då påverkan från pandemin fortfarande var stor. Dessutom föreligger en betydande prisökningseffekt i flera sektorer.

Tillväxt i detaljhandelns omsättning (DHI) och hushållens totala konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

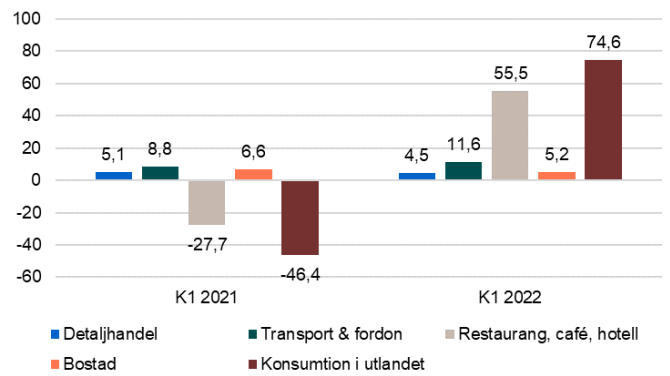
Källa: SCB.

De konsumtionsändamål som växer starkast är fortsatt restaurang, café och hotell samt konsumtionen i utlandet. Båda möter svaga jämförelsetal och drivs därmed primärt, men inte enbart, av starka återhämtningseffekter efter pandemirestriktionerna. Det finns även ett betydande inslag av prishöjning.

Utgifter för transport och fordon växer också med tvåsiffriga tillväxttal. Utgiftsökningarna drivs primärt av prisökningar på drivmedel.

Bostadsutgifterna ökade med 5,2 procent vilket är en något lägre utgiftsökning än samma kvartal förra året men fortfarande relativt högt i ett historiskt perspektiv. Den genomsnittliga ökningen per kvartal under den senaste tioårsperioden är 3,2 procent. Bostadsutgifterna är hushållens tyngsta utgiftspost.

Tillväxt i urval av hushållens konsumtionsutgifter. Förändring mot samma kvartal föregående år. Löpande priser, procent.

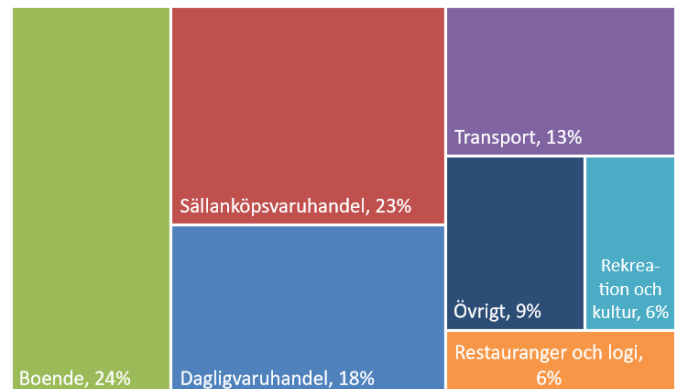

Källa: SCB.

Sammanfattningsvis förklaras den kraftiga tillväxten i vissa av hushållens utgiftsposter fortsatt av svaga jämförelsetal till följd av tidigare pandemirestriktioner. Detta gäller i synnerhet konsumtion på café och restaurang och konsumtion i utlandet. Av de tolv huvudsakliga utgiftsområdena i statistiken över hushållens konsumtion svarar dock restaurang och logi enbart för 6 procent av hushållens utgifter. Även konsumtionen i utlandet är relativt liten jämfört med andra utgiftsposter. Det innebär att genomslaget av pandemieffekter på hushållens konsumtionsutveckling numera är ganska liten.

Den kraftiga tillväxten i hushållens totala konsumtionsutgifter i löpande priser drivs nu i stället av inflationen som är markant hög i flera av de större utgiftsområdena. Dagligvaruhandeln svarar 2022 för sammanlagt cirka 18 procent av vikten i SCB:s konsumentprisindex. Sällanköpsvaruhandeln svarar för cirka 23 procent. Det innebär att cirka 41 procent av hushållens utgifter är hänförliga till detaljhandeln. Om priserna exempelvis ökar med 1 procent vardera i dagligvaruhandeln och sällanköpsvaruhandeln ger det ett bidrag till den totala inflationen (KPI) på 0,4 procent. Den i övrigt enskilt största utgiftskategorin är boende som tar 24 procent av hushållens utgifter. Transportutgifter svarar för 13 procent.

Konsumentprisindex (KPI) efter varu-/tjänstegrupp, vägnings-tal (andel av totala hushållsutgifter) 2022.

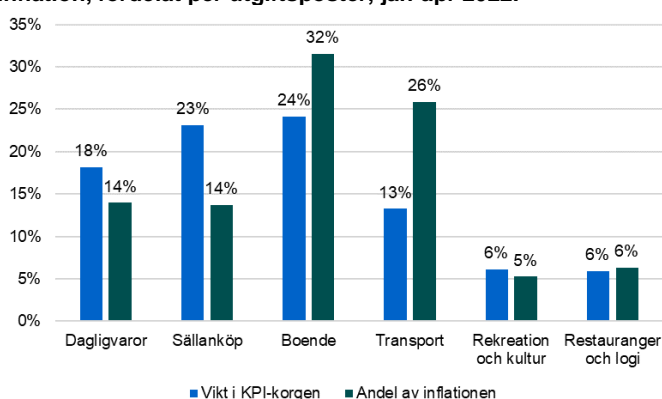
Källa: SCB, Konsumentprisindex, egna beräkningar.

Den ackumulerade inflationen under första tertialet 2022 uppgick enligt KPI till 5,1 procent. Dagligvaruhandeln och sällanköpsvaruhandeln stod vardera för cirka 14 procent av den totala prisuppgången. Prisuppgångarna i detaljhandeln bidrog alltså till sammanlagt cirka 28 procent av den totala inflationen

på 5,1 procent (dvs 1,4 procentenheter av de 5,1) samtidigt som den står för 41 procent av konsumtionsutgifterna. Det innebär att detaljhandeln bidrog mindre till den totala inflationen än genomsnittet och att priserna i detaljhandeln ökade långsammare än inflationen totalt under första tertiet. Inom detaljhandeln finns dock stora variationer mellan delbranscherna. Se mer om detta i nästföljande avsnitt.

Mest inflationsdrivande under första tertiet var i stället transporter som står för ungefär 13 procent av hushållens utgifter men för en dubbelt så hög andel, 26 procent, av inflationen under första tertiet 2022. Det är främst drivmedelskostnaderna för fordon som har ökat. Även boendekostnaderna svarar för en högre andel av den totala inflationen, 32 procent, än dess andel av hushållsutgifterna, 24 procent. Inflationsdrivaren är i det senare fallet främst ökade elkostnader.

Andel av totala hushållsutgifter och andel av bidraget till total inflation, fördelat per utgiftsposter, jan-apr 2022.

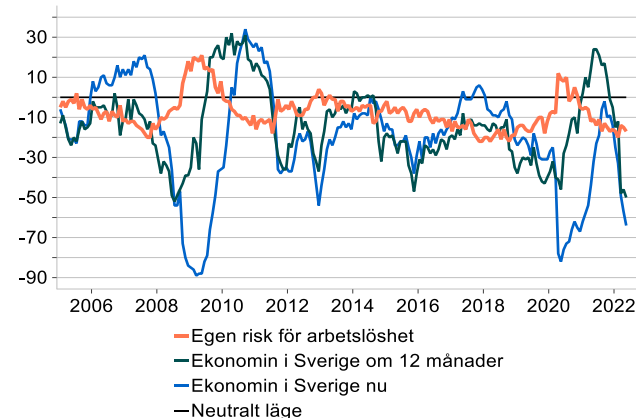

Källa: SCB, Konsumentprisindex, egna beräkningar.

Deppiga hushåll

Hushållens syn på det *ekonomiska läget i landet* på 12 månaders sikt var som mest positiv i juni i fjol. Sedan dess har indikatorn rasat ner klart under nollstrecket till -50 i maj 2022. Indikatorn för hushållens syn på svensk ekonomi i dagsläget pekar även den nedåt och landar på -64 i maj – detta är den lägsta nivån på indikatorn sedan augusti 2009. Hushållens syn på sin *egen ekonomiska situation* i dagsläget befinner sig på den lägsta nivån sedan december 2008. Emellertid bedöms den egna risken att bli arbetslös fortsatt låg, vilket inte är i linje med den negativa korrelationen med synen på ekonomin som rätt historiskt. Givet att hushållens syn på ekonomin visar sig stämma - och historiska samband håller - ska den egna arbetslöshetsbedömningen upp rejält.

Hushållens syn på svensk ekonomi i nuläget och om 12 månader. Nettotal, data t.o.m. maj 2022.

Källa: Konjunkturinstitutet.

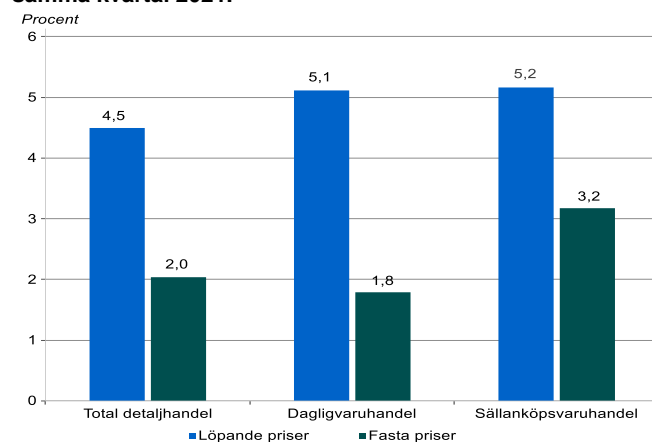
Ovanligt stark priseffekt i detaljhandeln

I *detaljhandeln som helhet* ökade omsättningen enligt DHI med 4,5 procent första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021. I fasta priser (volym) växte detaljhandeln med 2 procent.

I *dagligvaruhandeln* ökade omsättningen under första kvartalet med 5,1 procent i löpande priser. Det är nära 2 procentenheter högre än förra kvartalet och den tredje högsta kvartalstillväxten de senaste tio åren enligt DHI. Försäljningstillväxten mätt i volym (fasta priser) ökade med 1,8 procent. Prisökningen under första kvartalet uppgick till 3,3 procent. Även prisökningen var en av de högsta under senaste tioårsperioden som uppvisar en genomsnittlig kvartalsprisökning på 1,9 procent.

I *sällanköpsvaruhandeln* växte försäljningen under första kvartalet med 5,2 procent i löpande priser. Volymtillväxten var 3,2 procent. Därmed uppgick prisökningarna inom sällanköp på total nivå till 2 procent enligt SCB:s kvalitetsjusterade fastprisberäkningar. Det är den högsta prisutvecklingen i sällanköpsvaruhandeln på 20 år. Inte sedan första kvartalet 2002 har priserna ökat snabbare.

Detaljhandelns tillväxt första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021.

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI). Obs! Dagligvaruhandel exkl. Systembolaget.

Stark tillväxt i flera branscher. Men jämförelsetalen är ofta svaga

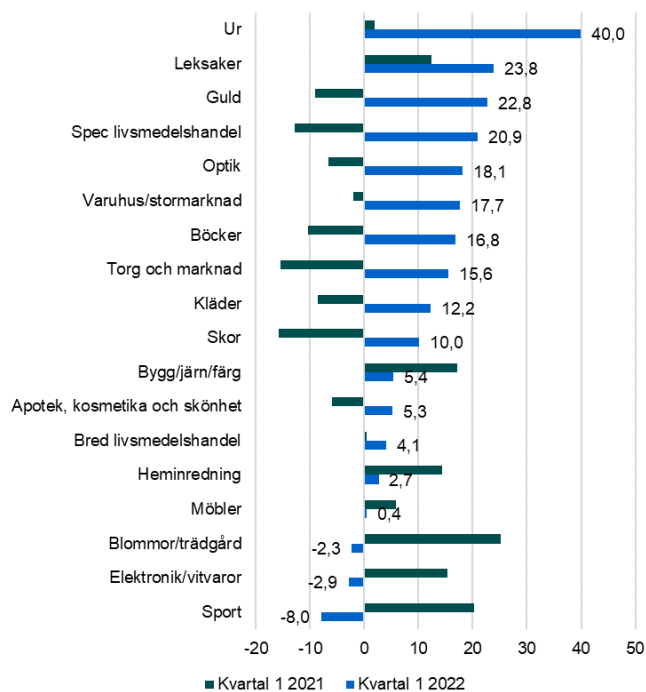
Flertalet av detaljhandels delbranscher uppvisar, i likhet med föregående kvartal, höga eller mycket höga tillväxttal under första kvartalet 2022. Det är dock fortsatt viktigt att ha försäljningsutvecklingen under pandemin i åtanke när utvecklingstalen ska bedömas.

De branscher som uppvisade negativ försäljningstillväxt under första kvartalet 2022; sporthandeln, elektronikhandeln och blomster- och trädgårdshandeln, hade samtliga ett mycket starkt första kvartal 2021. Enbart järn-, bygg- och färghandeln hade lika stark försäljningsutveckling. Dessa branscher gynnas under i stort sett hela 2020 efter pandemiutbrottet samt hela 2021 och möter fortsatt under 2022 mycket höga jämförelsetal och sannolikt en svagare efterfrågan.

Omvänt uppvisar "krisbranscherna" under pandemin starkare tillväxttal, det gäller kläder och skor som växer med 12,2 respektive 10 procent samt i synnerhet urhandeln som växer med hela 40 procent. Kläd- och skohandeln har dock fortfarande långt kvar till försäljningsnivåerna från innan pandemin. Klädförsäljningen har minskat med 9,6 procent jämfört med första kvartalet 2019 och skoförsäljningen med hela 26,9 procent.

Stabil utveckling uppvisar bygg-, järn- och färghandeln som växer med 5,4 procent första kvartalet 2022 trots en mycket stark tillväxt på 17,2 procent samma kvartal året innan.

Tillväxt i detaljhandeln första kvartalet 2022 och första kvartalet 2021 jämfört med samma kvartal föregående år, löpande priser, procent.

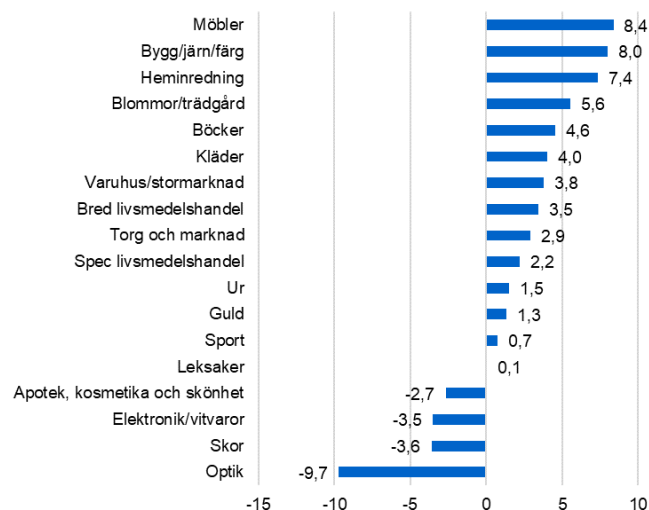

Källa: SCB, Detaljhandelsindex (DHI).

Förutom att pandemins effekter på detaljhandeln fortsatt påverkar utvecklingstalen är nu även stigande priser en viktigare påverkansfaktor än på länge på försäljningsutvecklingen. Som nämndes i ovanstående avsnitt ökar priserna i sällanköpsvaruhandeln just nu kraftigare än på flera decennier. Även sett till

prisutveckling finns dock kraftiga variationer mellan branscherna. Mest ökar priserna i möbelhandeln följt av bygg-, järn- och färghandeln, heminredningshandeln samt blomster- och trädgårdshandeln. Samtliga är branscher där efterfrågan varit hög under pandemin, i vissa fall parat med kraftiga utbudsstörningar på grund av bland annat fraktproblem och råvarubrist. I kombination med andra inflationsdrivande faktorer som ökade el- och bränslekostnader har detta pressat upp priserna.

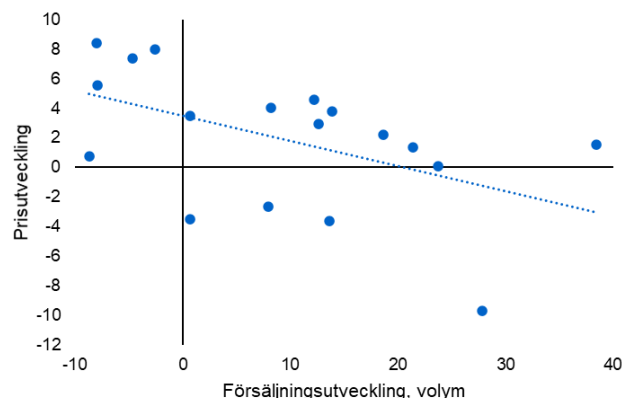
Prisutveckling i detaljhandeln första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal föregående år, procent.

Källa: SCB, Detaljhandelsindex. Skillnad mellan löpande och fasta priser.

Det finns under första kvartalet 2022 ett relativt tydligt samband mellan prisutveckling och volymförsäljning. Ovan nämnda fyra branscher med högst prishöjningar har även sämst försäljningsutveckling i volym. Samtliga har negativ volymförsäljningsutveckling jämfört med samma kvartal 2021. Med undantag för blomster- och trädgårdshandeln medför dock prishöjningarna en positiv försäljningsutveckling i löpande priser. Den enda övriga bransch som minskar omsättningen i volym är sporthandeln som med en beskedligare prisökning på 0,7 procent inte kan kompensera för en försäljningsminskning i volym på 8,7 procent.

Prisutveckling och försäljningsutveckling i volym i detaljhandeln första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal föregående år, procent. Varje punkt representerar en detaljhandelsbransch.

Källa: SCB, Detaljhandelsindex.

Detaljhandelns utsikter för 2022

Mot bakgrund av hushållens stigande kostnader i form av accelererade inflation och räntehöjningar, så väntas tillväxten i detaljhandeln sakta in rejält under 2022 jämfört med 2021. Dessutom kan hushållen antas vilja lägga mer pengar på resor, hotellvistelser och restaurangbesök än under fjolåret, vilket gör att detaljhandeln inte kommer att fortsätta växa i samma takt. Vår bedömning är att *detaljhandelns* försäljningsvolym kommer att öka med 0,7 procent under 2022 samtidigt som priserna väntas stiga med 5,0 procent. Det innebär en tillväxt på 5,7 procent i löpande priser för detaljhandeln under 2022.

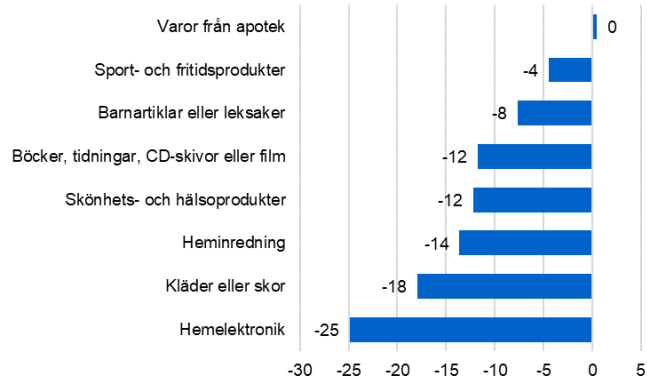
Kläd- och skohandeln, som minst sagt haft det tufft under pandemin, väntas öka sin försäljning när tillställningar och festligheter återupptagits i full skala. Samtidigt möter branscherna inom hem, inredning och järn- och bygg, som gynnades under pandemin, tuffa jämförelsetal och väntas minska i försäljningsvolym under 2022. Sammantaget bedömer vi att *sällanköpsvaruhandeln* kommer att öka med 0,5 procent i fasta priser under 2022, jämfört med 2021. Därtill tillkommer prisutvecklingen som väntas bli 3,5 procent. Det innebär att sällanköpsvaruhandeln väntas växa med 4,0 procent i löpande priser under 2022.

Dagligvaruhandelns försäljning har ökat relativt kraftigt hittills i år, men det är jämfört med svaga jämförelsetal och vi bedömer att hushållen därtill kommer att tvingas hålla lite hårdare i plånboken framöver. En underliggande faktor för utvecklingen i dagligvaruhandeln är dock alltid folkmängden, som i år väntas öka med cirka 0,7 procent. Sammantaget bedömer vi att försäljningen inom dagligvaruhandeln ökar med 1,0 procent i fasta priser under 2022. Inflationen inom dagligvaruhandeln bedömer vi blir 7,0 procent, vilket innebär en tillväxt på 8,0 procent i löpande priser för 2022.

E-handeln backade 13 procent första kvartalet

Efter att de sista restriktionerna kopplade till covid-19 togs bort har allt fler konsumenter återvänt till butikerna. Det är huvudförklaringen till att nästintill samtliga stora e-handelskategorier minskar i omsättning, flera kraftigt, under första kvartalet 2022. Undantaget är e-handel av varor från apotek som är svagt positiv jämfört med samma period 2021. Hemelektronik minskar mest i omsättning, 25 procent, följt av kläder och skor som minskar med 18 procent i omsättning. Såväl böcker som skönhets- och hälsoprodukter och heminredning minskar med över 10 procent. Barn- och fritidsartiklar minskar med 8 procent i omsättning medan sporthandeln "bara" backar 4 procent.

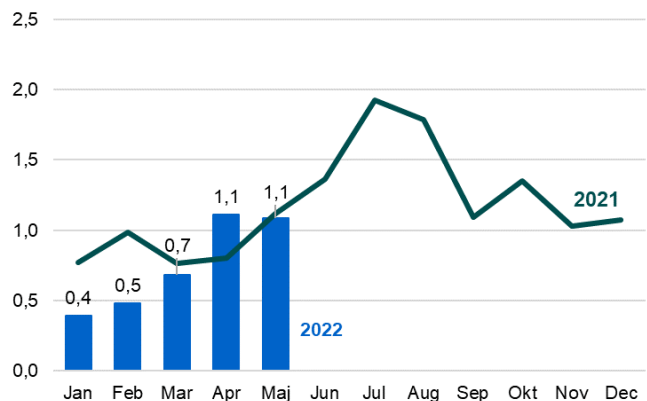
Omsättningstillväxt i e-handeln första kvartalet 2022 jämfört med 2021, löpande priser, procent.

Källa: Svensk Handel, Novus.

Svenska konsumenters e-handel från utlandet hade ett svagare första kvartal 2022 än 2021 och minskade från cirka 2,5 till 1,6 miljarder kronor i omsättning. Utvecklingen i april var dock betydligt starkare än fjolårets och maj ungefär i nivå med föregående år.

Omsättning i e-handeln från utlandet, miljarder kronor, löpande priser.

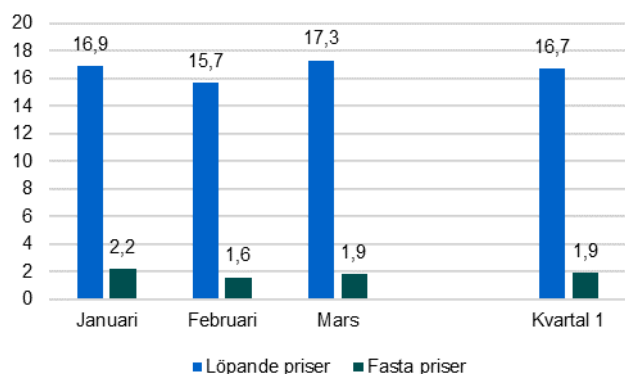

Källa: Svensk Handel, Novus.

Kraftiga prisuppgångar i partihandeln

Partihandeln växte med 16,7 procent i löpande priser första kvartalet 2022. Det är bara marginellt lägre än tillväxten på 16,8 procent fjärde kvartalet 2021. Tillväxttalen i löpande priser de senaste två kvartalen är de högsta i SCB:s statistikserie från 2001 och framåt. Tillväxten i första kvartalet 2022 drivs ännu mer av prisuppgångar än i föregående kvartal. Volymtillväxten var 1,9 procent att jämföra med 5,1 procent kvartalet innan. Det ger en implicitprisutveckling på 14,8 procent under kvartalet.

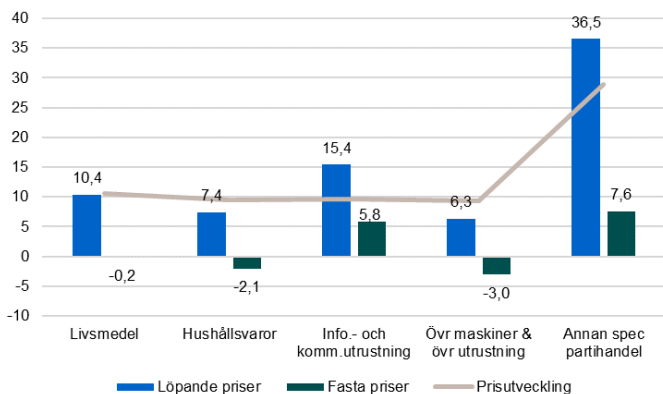
Omsättningstillväxt i partihandeln första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021, procent.

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln.

Samtliga av partihandelns större delbranscher presterade, i likhet med föregående kvartal, höga eller mycket höga tillväxttal i löpande priser. Omsättningen i volym minskade dock i partihandeln med hushållsvaror och partihandeln med övriga maskiner och övrig utrustning. Prishöjningarna uppgick till cirka 10 procent i samtliga större delbranscher förutom i den specialiserade partihandeln med insatsvaror till industrin där prisökningen uppgick till nära 30 procent. I annan specialiserad partihandel ingår bland annat partihandel med bränsle. Förutom de kraftiga prisökningarna hade branschen även högst volymtillväxt med 7,6 procent.

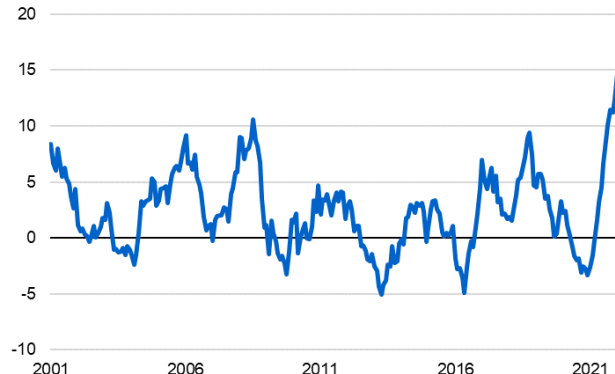
Omsättningstillväxt och prisutveckling inom partihandeln första kvartalet 2022 jämfört med samma kvartal 2021, utvalda branscher, procent.

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln.

Prisutvecklingen i hela partihandeln var 15,5 procent i mars 2022, vilket är den högsta inflationssiffran i SCB:s statistikserie från 2001 och framåt. Till stor del drevs denna uppgång av handel med råvaror men även partihandeln med hushållsvaror respektive livsmedel uppvisade de högsta prisökningarna någonsin i SCB:s statistikserie.

Implicitprisutveckling inom partihandeln, jan 2001 t.o.m. mar 2022.

Källa: SCB. Omsättning i partihandeln.

Partihandelns utsikter för 2022

Under återstoden av 2022 väntas en avmattning av volymtillväxten i partihandeln som helhet. Partihandeln med livsmedel gynnas av att caféer, restauranger och hotell fortfarande befinner sig i en återhämtningsfas med kraftig tillväxt efter att pandemirestriktionerna avslutats. Volymtillväxten i sällanköpsvaruhandeln väntas dock falla kraftigt vilket påverkar partihandeln med hushållsvaror negativt. Industriproduktion och varuexport antas mattas av jämfört med 2021 och därmed förväntas minskade volymer i partihandeln med övriga maskiner och övrig utrustning samt i annan specialiserad partihandel. Även varuimporten antas minska påtagligt i volym vilket även kommer att medföra breda volymnedgångar i partihandelns delbranscher.

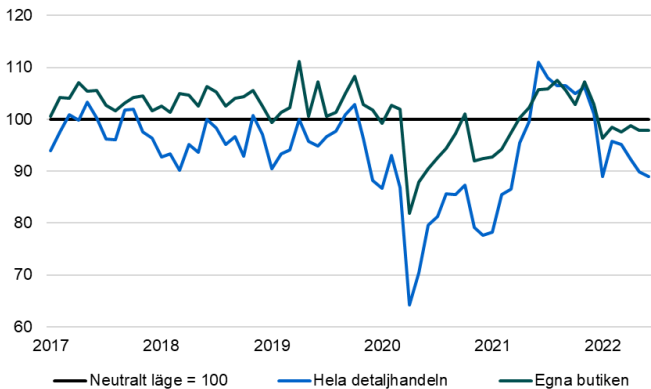
Vi bedömer att omsättningsutvecklingen i *fasta priser* minskar från 3,7 procent 2021 till 1,5 procent 2022. Den i nuläget höga prisökningstakten antas avta något under andra halvåret 2022 då jämförelsetalen från fjolåret är betydligt högre. Bedömningen i nuläget är dock att totala prisökningar på cirka 10 procent sett över helåret medför en omsättningstillväxt i *löpande priser* på cirka 11,5 procent för partihandeln 2022.

Handelsbarometern: Hushållens ökade kostnader drar ner handelns förväntningar

När coronarestriktionerna hävdes i februari tidigare i år ökade handlarnas optimism. Lyckan blev dock kortvarig. I slutet av februari skakades världen av Rysslands invasion av Ukraina. En händelse av den magnituden påverkar alla delar av samhället, även handeln, vilket märktes i en nedgång i Handelsbarometerns framtidsindikator i mars. Indikatorn har därefter fortsatt ned även i april, maj och juni. Den höga inflationen och ränteökningarna, har en negativ effekt på detaljhandelns försäljning. Framtidsindikatorn utgörs av tre frågor; handlarnas syn på försäljningen, antalet anställda samt lönsamheten under kommande tre månader. Mest dystert är synen på lönsamheten. Kriget och den globala problematiken kring frakt, leveranser och råvaror har varit ett bekymmer för handeln och även bidragit till att driva upp inköpspriserna. Även om en del av handlarnas prisökningar kunnat föras över till konsumentlandet, så har handelns marginaler naggats i kanten av det ökade kostnadstrycket. I juni uppgick index som mäter butikshandelns syn på hela detaljhandeln till 89,0, vilket är en bra bit

under neutralläget 100. Synen på den egna verksamheten var, med ett index på 97,9 visserligen mer optimistisk, men även det under neutralläget.

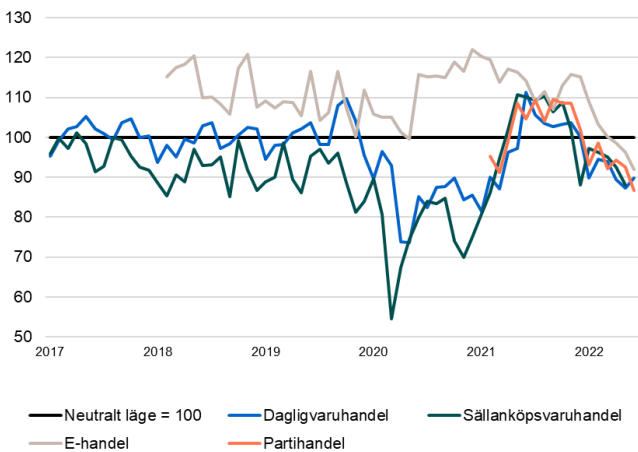
Handelsbarometerns framtidsindikator avseende egen butik och hela detaljhandeln t.o.m. juni. Index 100 = neutralt läge

Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

Om man ser på läget inom olika delar av handeln så sjönk framtidsindikatorn (synen på detaljhandeln i stort) i juni för alla delar utom dagligvaruhandeln, som efter några svaga månader tog igen lite av tappet från månaderna innan. Alla delbranscher befinner sig nu en bra bit under 100-strecket. Läget för sällanköpsvaruhandeln har varit nära sammankopplat med restriktioner och lättnader av dessa under de två senaste åren, men har på grund av omvärldsfaktorerna haft det tufft även efter att restriktionerna slopades i februari. E-handeln hade en stark utveckling under pandemin, men sedan restriktionerna slopades har optimismen falnat.

Handelsbarometer, framtidsförväntningar per bransch. Index 100 = neutralt läge.

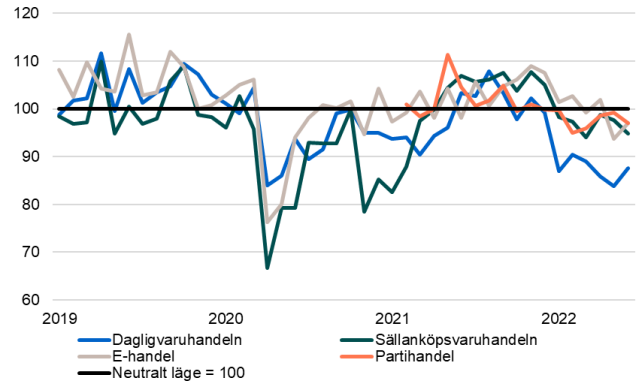
Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

Lönsamhet: Fortsatt dyster syn på lönsamheten

Lönsamheten i den egna verksamheten har haft en nedåtgående trend det senaste halvåret och i juni sjönk den ytterligare för sällanköpsvaruhandeln och partihandeln. Trots uppgångar inom dagligvaruhandeln och e-handeln ligger lönsamhetsindex under neutralläget 100 för samtliga delbranscher.

Dagligvaruhandeln har, med ett lönsamhetsindex på 87,6, det svagaste omdömet. För sällanköpsvaruhandeln är förväntningarna på lönsamheten betydligt mer optimistiska än de var under coronakrisens mest kritiska period, men de har sjunkit sedan i höstas. Även e-handels optimism gällande lönsamheten har avtagit det senaste halvåret.

Lönsamhetsomdöme för den egna butiken t.o.m. juni 2022, per bransch. Index 100 = neutralt läge.

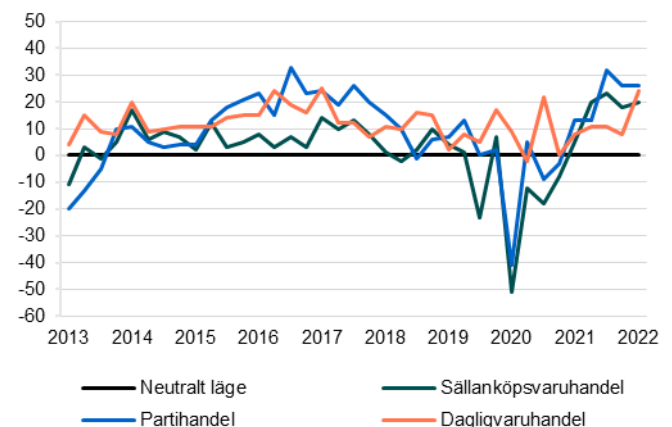

Källa: Handelsbarometern, Svensk Handel.

Anställningsplanerna inom dagligvaruhandeln ökade kraftigt första kvartalet

Under första kvartalet steg förväntningarna på antal anställda kraftigt inom dagligvaruhandeln, och med detta uppgår andelen handlare som planerar att anställa de kommande tre månaderna till samma höga nivåer som sågs under 2016/2017. Sällanköpsvaruhandeln fortsatte stabilisera sig på sällsynt höga nivåer och partihandeln likaså. Värdena för anställningsplanerna i respektive delbransch, där samtliga ligger över 20, är historiskt höga. Med det osäkra läge som råder är det rimligt att vänta sig att förväntningarna sänks under de kommande kvartalen.

Förväntningar på antal anställda inom handeln t.o.m. första kvartalet 2022, netttotal.

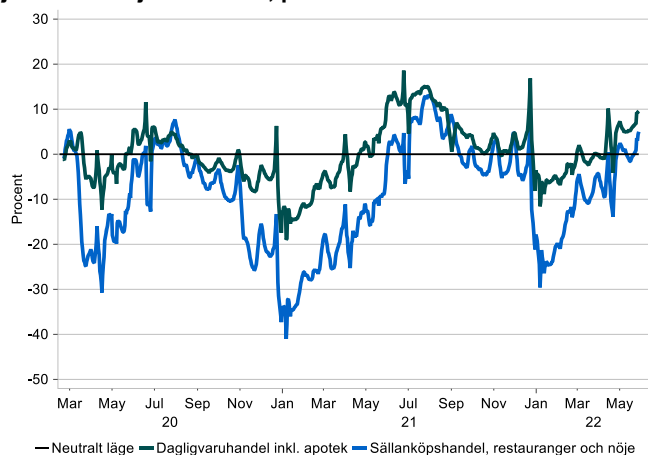
Källa: Konjunkturinstitutet.

Normalisering av personrörelser

Data från Google, som baseras på mobiltelefonanvändning, visar att personrörelser inom sällanköps- och dagligvaruhandeln fortsätter att öka och ligger i slutet av maj klart över nollstrecket. Då Googles tidsserie börjar mars 2020 saknas det

data över ett normalt år. Detta medför svårigheter med att bedöma om den nuvarande nivån är hög eller låg, med hänsyn tagen till den aktuella tiden på året. Att döma från mobildata från arbetsplatser och kollektivtrafik är den nuvarande nivån sannolikt en aning lägre än under ett vanligt år. Enligt Googles data ligger personrörelserna på arbetsplatser cirka 15 procent under det normala medan det i kollektivtrafiken rör sig omkring 20 procent färre personrörelser. Aktiviteten har däremot ökat markant jämfört med samma period 2021, så trenden är positiv.

Avvikelse i antal personer som vistas inom givna områden jämfört med januari 2020, procent

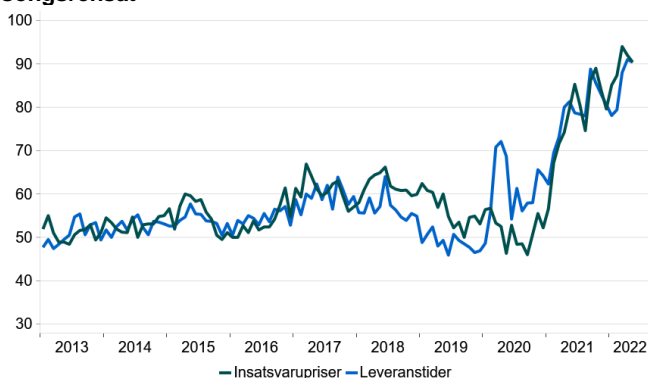

Källa: Google Mobility Report. Data t.o.m. 10 juni 2022.

Fortsatt långa leveranstider och höga insatsvarupriser

Varje månad frågar Swedbank och Silf totalt 400 inköpschefer i tillverkningsindustrin och tjänsteindustrin om utvecklingen i deras verksamhet *jämfört med närmast föregående månad*. Svaren på dessa frågor sätts samman till ett så kallat *inköpschefsindex* där ett värde över 50 anses indikera en uppgång i konjunkturen för industri-/tjänsteföretagen. Ett värde under 50 indikerar en nedgång.

Tjänstesektorns nulägesbedömning t.o.m. maj 2022, ej säsongrensat

Källa: Swedbank/Silf

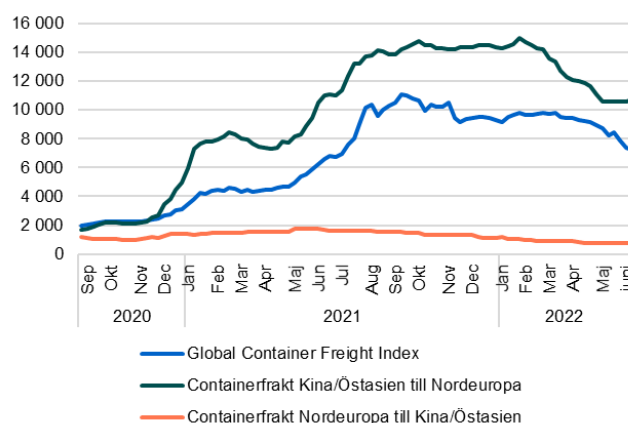
Sedan februari i år har tjänstesektorns omdömen kring leveranstider åter stigit till rekordnivåer och ligger nu precis över indexvärdet 90. Samma rörelse märks i synen på insatsvarupriserna. Samtidigt hamnar tjänstesektorns samlade

bedömning på indexvärdet på 68 i maj, vilket är historiskt högt. Till skillnad från tillverkningsindustrin – vars övergripande område toppade i april i fjol – vitnar tjänstesektorns index om en ovanligt hög aktivitet.

Containerpriserna på frakt från Asien fortsätter sjunka

Den 1 juni öppnade Shanghai – världens tredje största stad – upp efter sin två månader långa lockdown med anledning av ett utbrott av covid-19. Det dröjde däremot inte länge innan antalet fall började registreras på nytt, vilket har resulterat i återinförda restriktioner. Nära 90 procent av den kinesiska befolkningen är fullvaccinerad - en högre andel än i Sverige. Skillnaden är att merparten av kineserna är vaccinerade med något av de vaccinerna framtagna av statligt ägda läkemedelsföretag. Skyddet som dessa vaccin ger är markant sämre än hos exempelvis Pfizer eller Moderna. Detta gör Kina mer känsligt för utbrott, som i sin tur leder till en överbelastning av sjukvården. Kinas "Zero-covid"-policy är den huvudsakliga orsaken till att priset på en 40-fotscontainer från Kina till norra Europa gick från den etablerade prisnivån på runt 2000 USD till som mest 15000 USD på lite mer än ett år. Den kinesiska ledningen verkar heller inte göra några avsteg från denna, trots att smittspridningen gång på gång tar fart igen efter de hårda nedstängningarna. Mellan augusti 2021 och februari 2022 låg containerfraktpriserna – dels från Kina/Ostasien till Nordeuropa, dels globalt – på en hög platå. Det globala containerfraktpriset, som är ett viktat genomsnitt av priset på de 12 största fraktrutterna i världen, nådde en tydlig topp i början av september. I mars började priserna sjunka och bryta det tidigare platåmönstret. Den tydliga nedgången i det globala containerpriset beror främst på att priserna från Asien till Nordamerikas öst- och västkust fallit tillbaka rejält de senaste månaderna. Priset på containerfrakt till norra Europa ser däremot ut att ha stabiliserat sig omkring 10500 USD, eller fem gånger högre än under ett vanligt år. Bortsett från den extrema prisnivån som fortsatt råder är trenden positiv.

Containerfraktpriser per 40-fotscontainer, USD

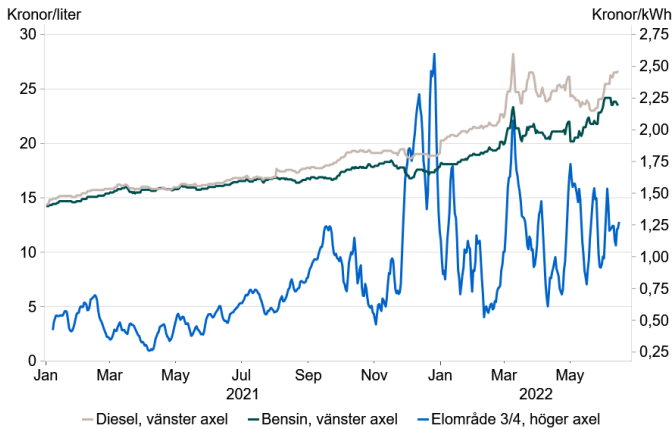

Källa: Freightos Baltic. Data t.o.m. 10 juni 2022.

Priset på drivmedel fortsätter uppåt medan elpriset stabiliseras på höga nivåer

Priset på bensin och diesel som tankas i Sverige styrs främst av priset på Brent-olja, även kallad Nordsjöolja. I dagsläget handlas ett fat Brent till drygt 120 USD, eller cirka 1200 SEK. Detta är ett historiskt högt pris dels i dollar men framför allt i kronor. Senast priset på Brent var på samma prisnivå var mellan 2011 och 2014. Faktum är att det låg omkring 110 dollar fatet i mer än tre år innan det rasade ner till omkring 50 dollar i början av 2015. Den viktiga skillnaden då mot nu är att man fick en dollar för cirka 6,40 svenska kronor. I dag står dollarn i omkring 10 kronor eller nära 60 procent högre. Under finanskrisen och efterkommande år fungerade den starka kronan – eller snarare den krisdrabbade amerikanska dollarn – som krockkudde när priset på olja var som högst. I dag saknas egentligen alla former av krockkuddar och säkerhetsbälten och svenska hushåll och företag får ta kostnaden för högre bensin- och dieselpriiser fullt ut. Historiska mönster talar också för att det höga oljepriset kan hålla i sig under flera år.

Utveckling av drivmedels- och elpriser i Sverige

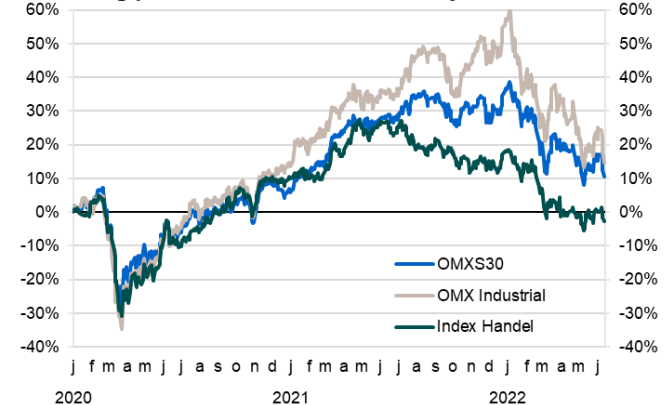
Mellan 2010 och 2020 låg spot-priset för el på elbörsen Nord Pool på cirka 35 öre/kWh, och volatiliteten i priset var relativt låg under denna tidsperiod. Från och med 2021 och framåt har priset legat på 86 öre/kWh - mer än dubbelt så högt som mellan 2010–2020. Tittar man från september 2021 och framåt ligger snittpriset på över en krona per kWh eller mer än tre gånger så högt som det historiska genomsnittet. För konsumenterna ligger den totala kostnaden inklusive skatter och elcertifikat på ungefär den dubbla nivån.

Under maj månad beslutade Ryssland att upphöra med både el- och gasexporten till Finland, vilket gav en stor effekt på elpriset i landet. Tappet i elförsörjningen ersattes huvudsakligen av el från Sverige. Denna dramatik har däremot inte haft någon markant effekt på elpriset i Sverige. Elpriset inhemskt präglas av lägre toppar och högre bottenar, vilket kan tolkas som att osäkerheten på marknaden börjar lägga sig, efter vinterns extrema prissvängningar. Trots detta ligger 3-månaderssnittet i elpriset i dag inte långt under vad det gjorde i vintras.

Aktiemarknaden i nedåtgående trend

Stockholmsbörsen bottnade tillfälligt den 8 mars 2022, efter två veckor av kraftiga fall till följd av Rysslands invasion av Ukraina den 24 februari. Redan innan denna händelse var inflations- och ränteoron märkbar både bland hushåll och investerare och när kriget bröt ut och sanktionerna haglade mot det angripande landet blev det uppenbart att det skulle bli värre innan det blev bättre. Stockholmsbörsen backade mer än 20 procent mellan 5 januari och 8 mars. Vändningen blev kraftig främst för börsens industribolagsaktier, medan det knappt blev någon studs uppåt alls i handelsbolagen. Ett scenario där BNP faller samtidigt som världens centralbanker höjer sina räntor är inte en gynnsam miljö för risktillgångar, och särskilt inte i sådana där konkurrensfördelarna inte är lika tydliga och där således vinsten riskerar att krympa mer. OMX Stockholm 30-indexet – som innehåller en hög andel industri- och bankaktier – ligger i mitten på juni knappt en procent under den tillfälliga bottennoteringen den 8 mars, medan Svensk Handels eget index över noterade handelsbolagsaktier är ner drygt två procent.

Utveckling på Stockholmsbörsen sedan januari 2020

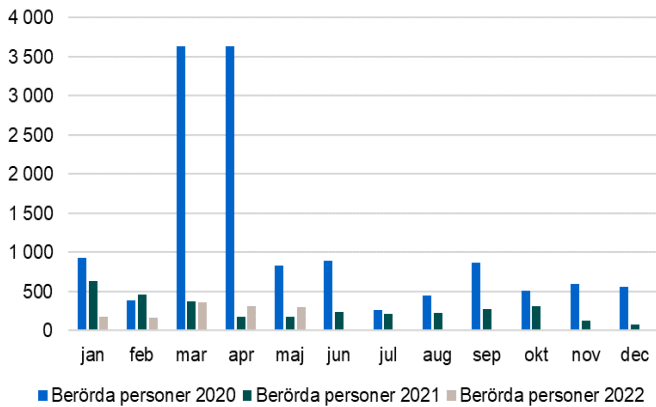
Antal varsel steg från låga nivåer under mars och april

Sedan andra kvartalet 2021 har antalet varsel inom handeln hållits på låga nivåer. Under december 2021 var antalet varslade endast 72 personer, vilket är det lägsta antalet uppmätt under mätperioden. Även under början på 2022 var antalet varslade relativt lågt; under januari och februari varslades 173 respektive 166 personer.

Från och med mars steg antalet varsel något, dock från låga nivåer. Under mars till och med maj varslades totalt 976 personer, vilket är relativt lågt sett ur ett historiskt perspektiv, men drygt 35 procent fler jämfört med samma period föregående år.

Hur många av de varslade som i slutändan blir uppsagda är oklart, det är erfarenhetsmässigt färre än antalet varsel, men varsel är konjunktorkänsliga och kan ses som en antydning kring utvecklingen av arbetsmarknaden framöver.

Antal varslade personer per månad inom handeln, januari 2019-maj 2022

Källa: Arbetsförmedlingen.

Antal arbetade timmar inom handeln på höga nivåer under första kvartalet

Eftersom sysselsättningsstatistiken för närvarande är under omarbetning hos SCB och inte går att jämföra över tid har vi i stället tittat på utvecklingen av lönesumman, de genomsnittliga timlönerna enligt konjunkturlönestatistiken och antalet arbetade timmar. Antalet arbetade timmar kan beräknas med bra precision utifrån de två förra variablerna.

Först under andra kvartalet 2021 var sysselsättningen i handeln (mätt i antal arbetade timmar) fullt återhämtad till 2019 års nivå efter ett tapp på drygt 4 procentenheter under coronapandemins inledande fas.

Tredje kvartalet 2021 kunde en tydlig ökning jämfört med 2019 utläsas och antalet arbetade timmar har sedan fortsatt stiga. Första kvartalet 2022 steg antal arbetade timmar med 7 procentenheter jämfört med motsvarande kvartal 2021. Trots att ökningen, likt tidigare kvartal, förstärks av svaga jämförelsetal under 2021 var första kvartalet 2022 ett starkt kvartal sett till antal arbetade timmar inom handeln.

Det ökade antalet varsel under mars och april, om än från låga nivåer, i kombination med att företagen som gick i konkurs var större under första kvartalet jämfört med föregående kvartal, indikerar däremot en svagare utveckling framöver. Det första kvartalet bör därmed inte ses som en bekräftelse på att resterande tre kvartal 2022 kommer vara lika starka. Den höga sysselsättningsökningen som observerats de senaste fyra kvartalen – där ökningen med råge överträffat sysselsättnings-tappen under pandemiåret 2020 och början av 2021 – talar för att tillväxten i sysselsättningen inom handeln kommer vara mycket mer modest under kommande kvartal. Mot bakgrund av detta, och hur volymförsäljningen inom detalj- och partihandeln förväntas utvecklas väntas sysselsättningen mätt i antal arbetade timmar öka med drygt 1,1 procent under 2022. Merparten av den ökningen sker inom partihandeln.

Utveckling av antal arbetade timmar inom handeln per kvartal jämfört med samma kvartal föregående år, procent

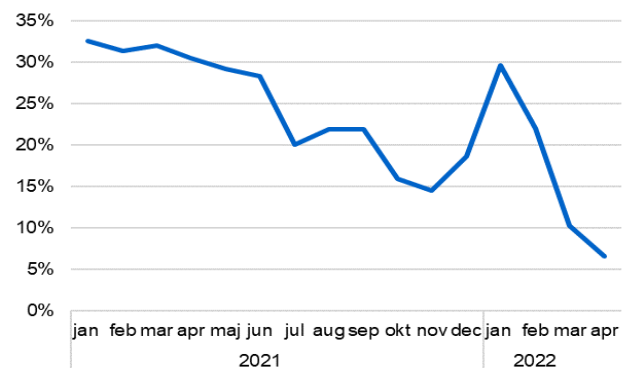

Källa: SCB och Svensk Handel, egna beräkningar. Avser SNI 45-47.

Andelen hemarbetare har sjunkit kraftigt till och med april

Sedan januari 2021 mäter SCB med hjälp av extrafrågor i arbetskraftsundersökningarna (AKU) förekomsten av hemarbete. Frågorna ställs till de personer som arbetat något under mätveckan och undersöker huruvida de arbetat hemifrån helt eller delvis på grund av corona. I diagrammet redovisas andelen i åldern 20-64 som uppgett att de arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna.

Andel personer som arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna januari 2021 - april 2022. Hela arbetsmarknaden.

Källa: SCB, AKU extrafrågor relaterade till covid-19.

Under januari till och med april 2021 uppgav drygt var tredje att de arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna. Andelen sjönk sedan successivt till och med december 2021 då andelen hemarbetare återigen började stiga.

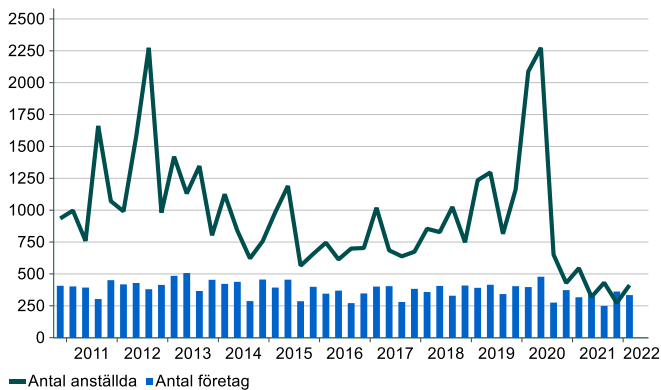
Periodens lägsta värden kan utläsas under oktober och november 2021 då runt 15 procent uppgav att de arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna. Detta indikerar att en större andel spenderade mer än hälften av arbetstiden på kontoret jämfört med föregående månader efter att Folkhälsomyndighetens allmänna råd om att arbeta hemifrån togs bort 29 september 2021. Under december uppgav 18,6 procent att de valt att arbeta hemifrån hälften eller mer av dagarna, en ökning med drygt 3 procentenheter jämfört med föregående månad. Detta sammanfaller med de skärpta restriktionerna som infördes 8 december, vilka bland annat innebar att arbetsgivare återigen skulle möjliggöra hemarbete.

Andelen hemarbetare steg sedan ytterligare januari 2022 då drygt var tredje av de tillfrågade uppgav att de arbetade hälften eller mer av dagarna hemifrån. Under februari 2022 minskade andelen, vilket är en konsekvens av att Folkhälsomyndigheten 9 februari tog bort rådet att arbeta hemifrån. En successiv återgång till den fysiska arbetsplatsen rekommenderades, något som avspeglas i andelen hemarbetare följande månader; under mars uppgav 10,2 procent att de arbetat hemifrån hälften eller mer av dagarna och under april sjönk andelen ytterligare till endast 6,5 procent.

5 procent fler konkurser under första kvartalet

Under första kvartalet 2022 gick 334 handelsföretag i konkurs, vilka berörde 412 antal anställda. Jämfört med motsvarande kvartal 2021 är detta en ökning med 5 procent respektive en minskning med 24 procent.

Antal företagskonkurser inom handeln och antal anställda som berörs t.o.m. första kvartalet 2022

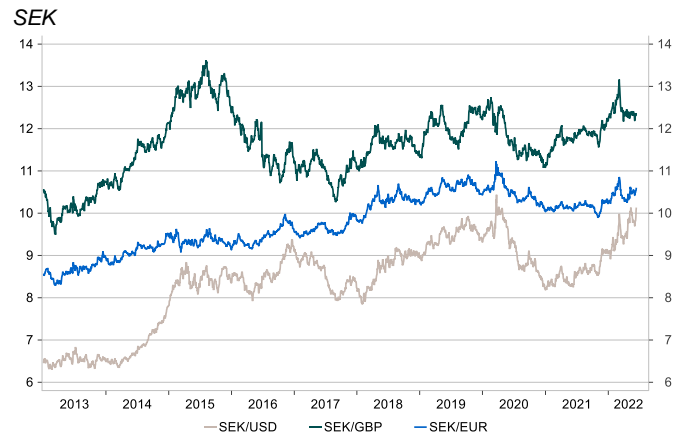
Källa: Tillväxtanalys.

Jämfört med föregående kvartal, fjärde kvartalet 2021, var antalet konkurser däremot 8 procent färre, medan antalet anställda berörda av dessa var drygt 50 procent fler. Företagen som gick i konkurs under första kvartalet 2022 var alltså större med fler anställda, jämfört med sista kvartalet 2021, då företagen som gick i konkurs till stor del bestod av företag med få eller inga anställda.

Kronan tappar värde i orostider

Den oroliga händelseutvecklingen i världen efter den ryska invasionen av Ukraina medförde inledningsvis relativt kraftiga fluktuationer av den svenska kronkursen. I krigets inledande skede tappade kronan kraftigt i värde gentemot de större valutorna, framför allt mot dollarn, men en återhämtning inleddes den 8 mars 2022. Därefter har kronan någorlunda hållit ställningarna mot pundet, dock kring en svagare nivå än under 2021. Jämfört med euron har kronan dock försvagats lite sedan slutet av mars. Försvagningen mot dollarn har däremot varit påtaglig, och kronan är nu svagare än den 7 mars. Den 14 juni kostade dollarn 10 kronor och 13 öre. Försvagningen av kronan mot dollarn kan i stort förklaras med de räntehöjningar som Federal Reserve genomfört.

Svenska kronans utveckling mot EUR, USD och GBP

Källa: Riksbanken. Dagskurser t.o.m. 14 juni 2022.

Som vanligt vid oroligheter och kriser söker sig också investerare till säkrare placeringar och så kallade safe-haven valutor såsom den amerikanska dollarn och schweizerfrancen, medan mindre valutor som den svenska kronan ses som mindre attraktiva och därmed tappar i värde.

Den fortsatt förhållandevis svaga kronkursen försvårar läget för importerande företag som redan brottas med en rad andra bekymmer. Den trendmässigt försvagade kronkursen gör att inköpskostnaderna stiger ytterligare. Om Riksbankens kommande räntehöjningar, liksom avvecklingen av kvantitativa program får "normal" effekt, bör kronan stärkas något framöver. Omvärldsoron kan dock samtidigt verka i andra riktningen.

I följande tabell finns prognoser över kronans utveckling mot euron, dollarn och pundet. Prognoserna kommer från Swedbank, Handelsbanken och Nordea. Valutaprognoser är generellt sett osäkra och i nuläget är osäkerheten större än vanligt. Swedbank och Handelsbanken tror genomgående att kronan ska återhämta sig mot slutet av året mot de här jämförda valutorna. Nordea tror detsamma när det gäller kronan jämfört med euron och pundet, men tror däremot på en ytterligare försvagning av kronan mot dollarn.

Prognoser för svenska kronans utveckling mot euron, amerikanska dollarn och brittiska pundet

	Prognos för slutet av 2022			
	15 juni	Nordea	Swedbank	Handelsbanken
SEK/EUR	10,63	10,40	10,15	10,10
SEK/USD	10,14	10,40	9,40	9,44
SEK/GBP	12,20	12,09	11,53	11,61

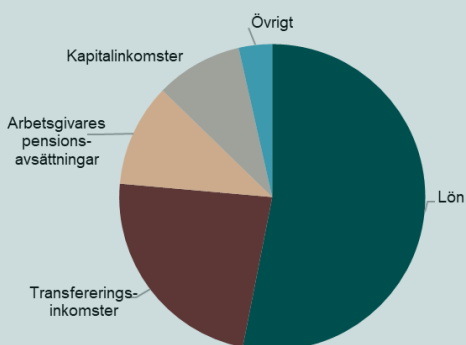
Källa: Riksbanken (utfall). Prognoser från Nordea, Swedbank och Handelsbanken.

Fördjupning: Hushållens sparande – är det så högt som siffrorna visar?

De svenska hushållens sparande har stadigt stigit under 2000-talet. Men i statistik beror allt på vad som ingår i definitionerna, vad som inkluderas och vad som lämnas utanför. Det kanske mest använda måttet för att analysera hushållens sparande är den sparkvot som räknas fram av Nationalräkenskaperna (NR) på SCB. Sparandet räknas i stort sett ut genom att dra av hushållens konsumtionsutgifter från hushållens disponibla inkomster. Och de disponibla inkomsterna räknas fram genom att summera olika inkomster som hushållen har och sedan dra av framför allt skatterna.

Vilken typ av inkomster ett hushåll har skiljer sig förstås åt beroende på livssituation. För någon som är exempelvis arbetslös, föräldraledig eller pensionär är transfereringsinkomster sannolikt den största inkomsten. Men för de flesta är lönen den viktigaste inkomstkällan. Löner utgör drygt hälften av de svenska hushållens samlade inkomster. Den näst största inkomsten för hushållen är transfereringsinkomster d.v.s. sjukpenning, pensionsutbetalningar, föräldrapenning, försörjningsstöd m.m. som 2021 stod för 23 procent av inkomsterna. En dryg tiondel av inkomsterna utgörs av pensionsavsättningar som arbetsgivare betalar in till pensionsfonder för de anställdas räkning. Detta är för hushållen en indirekt inkomst som inte syns i plånboken. En knapp tiondel av hushållens samlade inkomster bestod av kapitalinkomster, vilket exempelvis är utdelningar från bolag och ränteinkomster. Kapitalinkomsterna är klart störst under andra kvartalet när de flesta aktieutdelningarna sker. Tillsammans utgjorde dessa fyra inkomstkällor (lön, transfereringsinkomster, arbetsgivares pensionsavsättningar och kapitalinkomster) 96 procent av inkomsterna år 2021.

Fördelningen av hushållens inkomster 2021

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Data för 2021

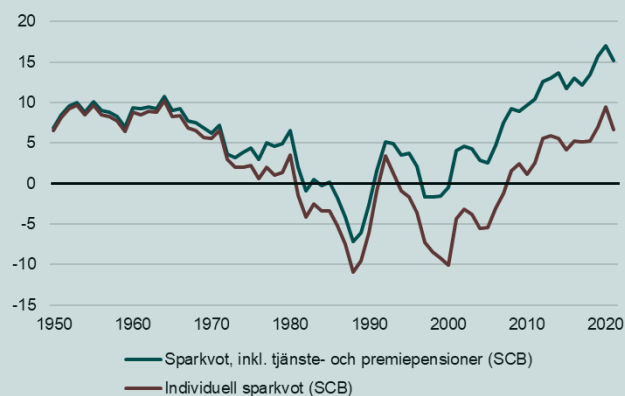
För att få fram den disponibla inkomsten, d.v.s. nettoinkomsterna, drar man bort vissa av hushållens utgifter. Inkomstskatter är den klart största och en annan betydande utgift är räntebetalningar. Ett ökat sparande kan antingen ske genom att inkomsterna ökar eller att utgifterna minskar, eller både och.

Betydligt lägre sparkvot när arbetsgivarnas pensionsavsättningar exkluderas

Hushållens sparande analyseras ofta genom sparkvoten (kvoten mellan sparandet och den disponibla inkomsten enligt NR). Sparkvoten låg 2020 på 17,0 procent, vilket var den högsta nivån som uppmätts sedan tidsseriens start 1950. 2021 sjönk visserligen sparkvoten tillbaka något, men var fortfarande på en hög nivå sett i ett historiskt perspektiv.

För att få en bättre bild av vad hushållen faktiskt har i plånboken, eller på kontot, måste arbetsgivarnas pensionsinbetalningar exkluderas, då dessa är indirekta inkomster som inte kan användas till konsumtion, åtminstone inte på kort sikt. Detta gör att sparandet blir betydligt lägre. För helåret 2021 var sparkvoten där pensionsavsättningarna exkluderas 6,7 procent, vilket kan jämföras med 15,2 procent när dessa avsättningar räknas in i sparandet. I texten utgår vi härnäst ifrån sparkvoten där pensionsavsättningar exkluderas, som benämns den individuella sparkvoten.

Hushållens sparkvot i procent av disponibel inkomst, inklusive resp. exklusive tjänste- och premiepensioner (individuell sparkvot), 1950-2021

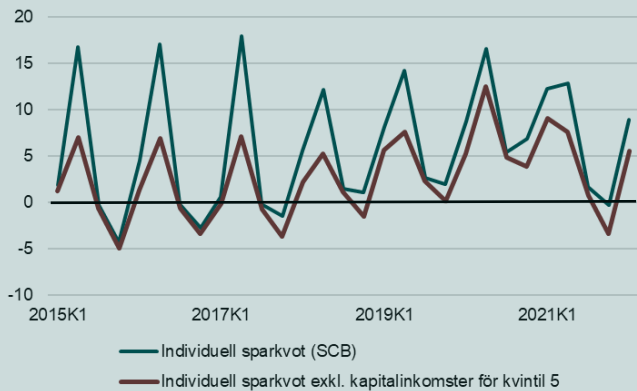
Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Data t.o.m. 2021

Skev fördelning av kapitalinkomsterna

En av hushållens inkomstkällor är kapitalinkomster. Dessa inkomster har en relativt skev fördelning där den största delen går till hushållen med de största inkomsterna. Normalt sett finns endast statistiken över sparkvoten på totalnivå, d.v.s. aggregerat för den samlade hushållssektorn, men i en internationell studie har SCB fördelat de olika inkomstkällorna i fem lika stora delar, i s.k. kvintiler. Fördelningen är från 2015. Den visar att de 20 procent av hushållen som har de högsta inkomsterna (den femte kvintilen) mottar drygt 60 procent av kapitalinkomsterna. Om man skulle exkludera kapitalinkomsterna som dessa hushåll mottar, blir sparkvoten lägre. Störst är skillnaden under andra kvartalet när merparten av aktieutdelningarna äger rum. Första kvartalet i år var den individuella sparkvoten (exklusive tjänste- och premiepensioner) 8,9 procent och om man även drar av kapitalinkomsterna för kvintilen med högst inkomster, så blir sparkvoten 5,6 procent.

Hushållens individuella sparkvot samt sparkvot när kapitalinkomster för den femte kvintilen exkluderats, i procent av disponibel inkomst

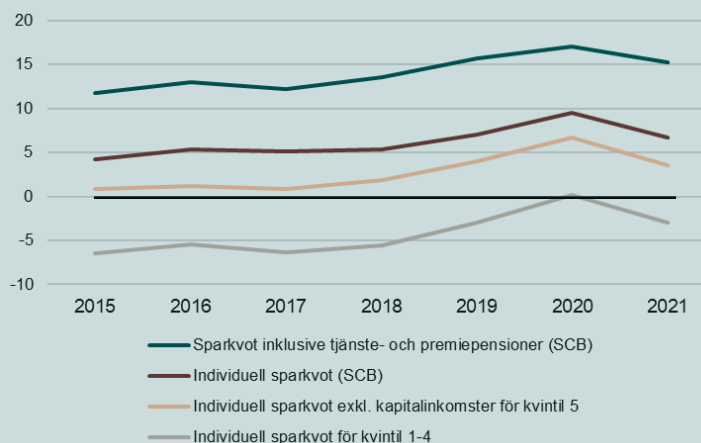
Källa: SCB, Eurostat, egna beräkningar . Data t.o.m. 2022kv1

Som tidigare nämnts beror statistik på vad som ingår i en definition. I NR:s definition av kapitalinkomster ingår aktieutdelningar och ränteinkomster. Däremot ingår inte kapitalvinster efter försäljning av värdepapper eller bolagsandelar, inte heller efter försäljning av bostad eller näringsfastighet. Om kapitalvinsterna hade inkluderats i sparkvoten hade den femte kvintilen varit mottagare för betydligt mer än 60 procent av kapitalinkomsterna.

Negativt sparande om hushållen med högst inkomster räknas bort

Om man istället för att endast exkludera kapitalinkomsterna för kvintilen med högst inkomster, skulle räkna bort dessa hushåll helt och hållet och bara se på sparkvoten för de fyra första kvintilerna, det vill säga för 80 procent av hushållen, blir sparandet i denna breda grupp betydligt svagare än vad den vanliga statistiken visar. Från 2015 och framåt har de fyra första kvintilerna haft en negativ individuell sparkvot de flesta kvartalen, undantaget är andra kvartalet varje år. Sett till helår så var sparkvoten negativ samtliga år förutom 2020, när den var svagt positiv, se diagrammet nedan.

Olika definitioner av sparkvoten, i procent av disponibel inkomsten

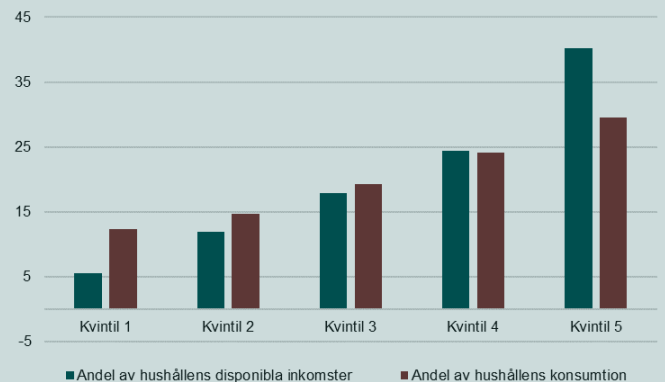
Källa: SCB, Eurostat, egna beräkningar . Data t.o.m. 2021

Höginkomsttagare konsumerar mindre del av inkomsten

Varför är det av intresse att analysera hur inkomsterna fördelas över olika inkomstgrupper? Om en låginkomsttagare får en tusenlapp i inkomstökning kommer den att konsumera en större del av den än vad en höginkomsttagare skulle göra. Eller uttryckt på ett annat sätt; den marginella konsumtionsbenägenheten är högre för låginkomsttagare. Eftersom den marginella konsumtionsbenägenheten faller ju högre inkomsterna är, så kan man vänta sig att en stor del av sparandet sker i den översta kvintilen av hushåll. Detta resonemang stämmer överens med statistiken för de disponibla inkomsterna för 2015. Den första kvintilens konsumtion överskred vida dess inkomster samtidigt som den femte kvintilens inkomster var betydligt högre än deras konsumtion. Den första kvintilen hade alltså ett negativt sparande medan den femte kvintilen hade ett kraftigt positivt sparande.

Som förväntat är konsumtionen lägst för kvintilen med lägst inkomster, och högst för kvintilen med högst inkomster, men skillnaden i konsumtion mellan kvintilerna är mindre än vad skillnaden i inkomsterna är.

Andel av hushållens totala konsumtion och totala disponibel inkomst som respektive kvintil står för, i procent

Källa: SCB, Eurostat

Data för 2015

Sammanfattning

- Hushållens sparande har ökat snabbt under 2000-talet, men det skiljer sig åt beroende på hur sparkvoten definieras. När man exkluderar arbetsgivarnas pensionsavsättningar, vilket är en indirekt inkomst som inte kan nyttjas till konsumtion, sjunker sparkvoten väsentligt.
- Kapitalinkomster är ojämnt fördelade där de 20 procent hushåll med högst inkomster står som mottagare för drygt 60 procent. Om kapitalinkomsterna för dessa hushåll exkluderas sjunker sparkvoten.
- Om man helt exkluderar hushållen med högst inkomster (den femte kvintilen) så är sparkvoten negativ de flesta kvartalen.
- Det är endast hushållen i femte kvintilen som har ett kraftigt positivt sparande. Vid en inkomstökning kommer dessa hushåll inte att öka sin konsumtion lika mycket som hushåll med lägre inkomster hade gjort. Det innebär att även om hushållens samlade disponibla inkomster ökar så väntas en begränsad andel av dessa gå till ökad konsumtion 2022.

Nyckeltal för handeln

Utveckling i procent från motsvarande period föregående år

Procentuell utveckling i löpande priser om inget annat anges	2020					2021					2022
	K1	K2	K3	K4	Helår	K1	K2	K3	K4	Helår	K1
BNP, hushållens inkomster och konsumtion											
BNP fasta priser	1,0	-7,5	-1,0	-0,9	-2,2	-0,3	10,1	4,5	6,3	5,1	3,5
Hushållens disponibla inkomster, löpande priser	3,3	-4,8	0,8	2,6	0,3	3,3	6,8	5,3	4,5	5,0	6,3
Hushållens konsumtionsutgifter, löpande priser	2,7	-7,5	-2,1	-2,6	-2,4	-0,8	11,6	9,3	12,6	8,2	10,3
Detaljhandelns försäljning¹ och e-handelsutveckling²											
Hela Detaljhandeln	5,2	1,3	3,1	2,9	3,1	4,5	8,6	5,4	5,6	6,1	4,5
E-handel	16	49	39	-	40	55	11	7	-18	6,0	-13
Dagligvaruhandeln totalt	8,0	2,4	2,5	4,3	4,2	1,6	1,5	1,4	0,2	1,2	5,1
E-handel	27	114	101	136	95	128	27	3	-17	24	-19
Sällanköpsvaruhandeln totalt	3,1	0,6	3,5	2,1	2,3	6,9	13,9	8,2	9,2	9,6	5,2
Elektronik	9,6	8,5	9,0	12,2	10,1	13,0	11,5	7,0	-3,5	5,8	-2,9
E-handel	15	51	37	-	43	51	9	20	-21	4	-25
Kläder och skor	-12,3	-25,3	-13,6	-17,9	-17,6	-4,6	25,3	13,5	22,7	14,9	11,9
E-handel	14	24	17	-	16	74	25	15	-11	17	-18
Sport	-1,5	5,0	2,3	-3,2	0,8	13,1	-0,4	-2,1	13,4	5,3	-8,0
E-handel	18	43	39	-	38	50	1	5	-4	8	-4
Böcker	1,1	-11,6	3,0	5,2	-0,1	0,5	10,7	3,8	4,3	4,6	16,8
E-handel	-2	29	20	-	26	30	-3	-4	-20	-3	-12
Leksaker	-14,2	3,3	17,6	8,5	4,6	16,5	25,0	13,4	14,3	16,6	23,8
E-handel	0	11	5	-	8	41	22	-17	-17	-4	-8
Möbler och inredning	1,9	4,5	5,8	2,9	3,8	9,3	10,6	2,5	3,8	6,3	1,1
E-handel	23	71	73	-	63	48	17	14	-32	4	-15
Bygg	7,4	19,9	14,2	16,4	15,0	16,9	11,3	6,2	5,0	9,5	5,4
E-handel	25	-	34	-	41	1	-1	-20	6	-5	29
Partihandelsindex											
Hela partihandeln	4,9	-9,1	-5,0	-3,5	-3,4	-1,5	13,2	8,5	16,8	9,3	16,7
Livsmedel	20,3	-11,3	-8,2	-8,3	-3,1	-11,1	6,0	6,8	9,5	2,6	10,4
Hushållsvaror	1,1	-6,1	0,0	-1,6	-1,6	1,9	16,3	2,7	12,8	8,4	7,4
Info- & komm.utrustn	0,4	-5,1	1,3	0,6	-0,8	-4,3	-6,9	-3,4	4,1	-2,4	15,4
Övr maskiner & utrustn	1,2	-12,3	-6,6	-4,4	-5,8	3,3	8,2	3,7	13,3	7,3	6,3
Annan spec partihandel	1,5	-12,4	-10,6	-4,6	-6,7	0,6	24,9	24,5	31,0	20,1	36,5
Handelsbarometern, indexnivå, kvartalsgenomsnitt. 100=neutralt											
Framtidsindikatorn Egen butik	101,3	86,7	94,7	95,1	94,5	94,8	102,7	106,3	104,3	99,1	97,5
Framtidsindikatorn Hela detaljhandeln	88,9	71,4	84,1	81,4	81,4	83,4	102,0	106,9	104,1	102,0	93,3
Dagligvaruhandel	93,0	77,6	85,8	86,6	85,7	86,2	101,6	103,9	102,4	98,5	92,8
Sällanköpsvaruhandel	84,7	65,3	82,4	76,3	77,2	80,6	102,4	109,9	105,8	99,7	93,9
E-handel	105,2	105,5	115,1	119,2	111,3	117,8	115,9	109,1	114,7	114,4	104,1
Partihandel	-	-	-	-	-	93,3	104,0	107,7	106,3	102,5	94,6
Kronans växelkurs											
SEK/EUR, genomsnittskurs per kvartal	10,66	10,65	10,36	10,28	10,49	10,12	10,14	10,20	10,13	10,14	10,48
SEK/USD, genomsnittskurs per kvartal	9,67	9,68	8,87	8,63	9,20	8,40	8,41	8,65	8,85	8,58	9,35

1. Handelsfakta 2020-2021. Detaljhandelsindex 2022.

2. E-handelsutveckling enligt E-barometern och Dagligvaruindex 2020 samt E-handelsindikatorn och Dagligvaruindex 2021. Observera att branschindelningarna i respektive statistikälla inte är helt jämförbara. Anm.: " - " betyder att värde saknas.

Källa: Svensk Handel, SCB, HUI, Riksbanken, E-barometern, Dagligvaruindex, Novus.

Handelskonjunkturen kommer ut fyra gånger per år, och produceras av Svensk Handels ekonomiska sekretariat. Materialet är enbart avsett för Svensk Handels medlemsföretag.

Vid frågor om innehållet, kontakta:
Johan Davidson, chefsekonom Svensk Handel, 070 698 39 02
johan.davidson@svenskhandel.se.